

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**МОДЕЛІ ПСИХОТЕРАПІЇ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ ВТРУЧАННЯ**

Спеціальність: **С4 «Психологія»**

Освітньо-професійна програма: **Клінічна психологія**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 12**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **II**

Семестр(и): **III (осінній)**

Тип освітнього компонента: **нормативний**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **5 кредитів ECTS (150 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **іспит**

Пререквізити: **клінічна психологія, основи патопсихології та психіатрії, психологія неврозів та неврозоподібних станів, психоосвіта та педагогіка дорослих, конфліктологія.**

Кафедра/підрозділ: **кафедра сексології, психотерапії та медичної психології**, вул. Бажанова, 20, КНП ХОР «Харківський обласний психоневрологічний диспансер»

Керівник освітнього компонента: **Маркова Маріанна Владиславівна**,

email: mv.markova@knmu.edu.ua

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Моделі психотерапії та психотерапевтичні втручання» зосереджена на теоретичних засадах і практичних методах провідних напрямів психотерапії та їх застосуванні при найпоширеніших психічних розладах. Курс охоплює порівняльний аналіз підходів (психодинамічний, когнітивно-поведінковий, гуманістичний/екзистенційний, системний/сімейний, тілесно-орієнтований, інтегративний), формування терапевтичного альянсу, етапи втручання від оцінки запиту до завершення терапії, показання та протипоказання, планування лікування й моніторинг результатів. Розглядаються методи роботи з тривожними, депресивними, соматоформними, obsесивно-компульсивними та посттравматичними розладами, етичні стандарти, міждисциплінарна взаємодія і поєднання психотерапії з фармакотерапією та психоосвітою.

МЕТА КУРСУ: сформувати у здобувачів системні знання про провідні моделі психотерапії та практичні навички планування, проведення й оцінювання психотерапевтичних втручань у клінічній практиці з дотриманням етичних норм і безпеки пацієнта.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- пояснювати теоретичні засади, поняттєвий апарат і техніки основних психотерапевтичних підходів;
- виконувати клініко-психологічну оцінку, формулювати кейс-концептуалізацію та терапевтичні цілі;
- обґрунтовувати вибір моделі та протоколу втручання відповідно до діагнозу, запиту й контексту пацієнта;
- застосовувати базові техніки психодинамічної, когнітивно-поведінкової, гуманістичної, системної, тілесно-орієнтованої та інтегративної психотерапії;
- будувати й підтримувати терапевтичний альянс, забезпечувати інформовану згоду, конфіденційність і безпеку;
- розробляти індивідуальні та групові програми лікування, поєднувати психотерапію з психоосвітою та (за показаннями) фармакотерапією у співпраці з лікарями;
- використовувати валідні інструменти для вимірювання результатів і моніторингу динаміки, коригувати план лікування;
- дотримуватися етичних стандартів, меж компетентності, процедур супервізії та менеджменту ризиків;
- демонструвати навички міждисциплінарної взаємодії, планувати маршрутизацію пацієнта та безперервність допомоги;

– інтегрувати дані наукових досліджень у прийняття клінічних рішень, адаптуючи методи до культурних та індивідуальних особливостей.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (30 год.):

1. Вступ то психотерапії. Історія та перспективи психотерапії.
2. Питання етики у психотерапії.
3. Основні етапи та методи психотерапії.
4. Методи психодинамічної психотерапії.
5. Методи раціональної та нейродинамічної психотерапії.
6. Методи когнітивно-поведінкової терапії.
7. Методи експозиційної терапії.
8. Клієнт-центрована та екзистенціальна психотерапія.
9. Психодрама.
10. Методи профілактики виникнення та загострення психічних розладів.
11. Альтернативні та маргінальні методи психотерапії.

Перелік тем практичної роботи (50 год):

1. Сугестивні методи психотерапії.
2. Основи психоаналізу.
3. Трансактиний аналіз.
4. Гештальт-терапія.
5. Психодрама.
6. Екзистенціальна психотерапія (логотерапія).
7. Основи арттерапії.
8. Методи групової терапії.
9. Основи когнітивно-поведінкової терапії.
10. Методи експозиційної терапії.
11. Методи психоделічно асистованої терапії.
12. Загальні принципи і напрями психопрофілактики психічних розладів.

Перелік тем самостійної роботи студента (70 год.)

1. Біогенетичний аналіз А. Лоуена.
2. Позитивна психотерапія.
3. Символдрама.
4. Інтерперсональна психотерапія Г. Саллівена.
5. Ігри та тренінги класичної психотерапії.
6. Ігри та вправи гуманістичної психотерапії.
7. Короткострокові психотерапевтичні втручання.
8. Травмо-фокусована когнітивно-поведінкова терапія.
9. Методи інтегративної психотерапії.
10. Нейролінгвістичне програмування.
11. Психотерапія прийняття.
12. Психоосвіта як метод психотерапії.
13. Сімейна терапія.
14. Тілесно-орієнтована психотерапія.
15. Методи гіпно-сугестивної терапії.
16. Методи кризового консультування.
17. Принципи психологічного супроводу у гострий період після стресу (перша психологічна допомога).
18. Протипоказання та негативна наслідки психотерапії.
19. EMDR (десенсибілізація та репроцесуалізація рухом очей).

20. Психотерапевтична супервізія.

21. Резильєнтність терапевта та клієнта.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекції, інтерактивні дискусії, робота в малих групах, аналіз і розв'язання комунікативних ситуацій, метод кейсів, рольові ігри, моделювання професійних діалогів, тренінгові вправи з розвитку комунікативних навичок, метод самопрезентації, мозковий штурм.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + 3$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бек А. Т., Девіс Д. Д., Фріман А. Когнітивна психотерапія розладів особистості. Науковий світ : Київ, 2024. 500 с.
2. Бек Д. С. Когнітивно-поведінкова терапія: основи та практика. Науковий світ : Київ, 2023. 460 с.
3. Берн Е. Вступ до психіатрії та психоаналізу. Просто про складне. КСД : Київ, 2022. 416 с.
4. Берн Е. Секс у людському коханні. Ігри, в які грають у ліжку. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. 256 с.
5. Ліхи Р. Л. Техніки когнітивної терапії. Посібник психотерапевта. Новий світ : Київ, 2023. 748 с.
6. Р. Гарріс Терапія прийняття та відповідальності, яка сфокусована на травмі. Науковий світ : Київ, 2024. 488 с.
7. Титаренко Т. М. Випробування кризою. Одісея подолання. (психологічна терапія). К. : Каравела, 2021. 248 с.

Зав. кафедри сексології, психотерапії
та медичної психології

Маріанна МАРКОВА